

שיעור שלז

מ"ע קפו. מל"ת מט. מ"ע קפת. קפט. מל"ת נט.

מצוה קפו היא שצונו להרוג שבעה עממין שישבו בארץ כנען ולאבדם, שהם שורש ע"ז ויסודם הראשון. והוא אמרו יתעלה החרם תחרימם. ובאר לנו בהרבה כתובים שסבת זה כדי שלא נלמוד מכפירתם. והנה באו כתובים רבים לרמוז על זה רוצה לומר על הריגתם לחזק בזה, ומלחמתם מלחמת מצוה. ואולי יחשוב חושב שזאת מצוה שאינה נוהגת לדורות, אחר ששבעה עממין כבר אבדו. וזה אמנם יחשוב אותו מי שלא הבין ענין מנהג נוהג לדורות ואינו נוהג לדורות, כי הצווי שנשלם בהגיע תכליתו מבלתי שיהיה זה תלוי בזמן ידוע לא יאמר בו אינו נוהג לדורות, אבל הוא נוהג בכל דור שימצא בו אפשרות הדבר ההוא. התחשוב כשיאבד השם יתעלה זרע עמלק ויכריתהו עד אחריתו כמו שיהיה במהרה בימינו, כמו שהבטיח אותנו באמרו כי מחה אמה את זכר עמלק, אינו לדורות, זה לא יאמר, אבל נוהג בכל דור ודור כל זמן שנמצא מזרע עמלק מצוה להכריתו. וכן להרוג שבעה עממין ולאבדם צווי נצטוינו בו והוא מלחמת מצוה ואנחנו מצוים לחטט אחריהם ולרדפם בכל דור ודור עד שיכלו ולא ישאר מהן איש, וכן עשינו עד אשר תמו ונכרתו בימי דוד ונתפזרו הנשאים ונתערבו באומות עד שלא נשאר בהם שרש, ולא בעבור שנכרתו תהיה המצוה שנצטוינו להרגם בלתי נוהגת לדורות ואפילו אחר כלותם ואבדם, מפני שאלה המצות אינן נקשרות בזמן ולא במקום מיוחד כמו המצות המיוחדות במדבר אבל הם נקשרות בו כל זמן שימצא שיהיה אפשר בו הצווי ההוא. ובכלל הנה ראוי לך להבין ולדעת ההבדל אשר בין המצות והדבר ההוא שנצטוינו עליו, כי פעמים הרבה תהיה המצוה נוהגת לדורות אבל יהיה הדבר שנצטוינו עליו כבר נעדר באחד מהמקומות מהדורות, ולא בהעדר הדבר שנצטוינו עליו תשוב המצוה בלתי נוהגת לדורות, אבל תהיה בלתי נוהגת לדורות כשהיה הענין בהפך, והוא שיהיה דבר נמצא בענין אחד מן הענינים, והוא חייב לעשות המעשה אחד או משפט אחד בזמן מן הזמנים והוא היום בלתי נוהג אע"פ שהדבר ההוא נמצא באותו ענין, כמו לוי שהיה פסול במדבר והוא כשר אצלנו היום, וכמו שהתבאר במקומו. והבן זה השרש ושים אותו בלבך. (שופטים ושוטרים, הלכות מלכים פרק ה') :

מצוה מט הזהירנו שלא להחיות איש משבעה עממין כדי שלא יתיחדו בם בני אדם ויסיתום לע"ז. והוא אמרו לא תחיה כל נשמה, והריגתם מצות עשה כמו שבארנו במצוה קפ"ז, ומי שעבר ולא הרג מהם והיה אפשר לו להרגו עבר על מצות לא תעשה. (שופטים ושוטרים, מלכים פ"ה) :

מצוה קפת היא שצונו להכרית זרע עמלק בלבד משאר זרע עשו זכרים ונקבות קטנים וגדולים. והוא אמרו יתעלה תמחה את זכר עמלק. וכבר קדם לנו שלש מצות נצטוו בני ישראל בכניסתן לארץ, למנות להם מלך ולכנות בית הבחירה ולמחות זרע עמלק. ומלחמה זו היא מלחמת מצוה. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בפ"א מסוטה. (כי תצא, הלכות מלכים פ"ה) :

מצוה קפט היא שצונו לזכור מה שעשה לנו עמלק בהקדימו להרע לנו, ולשנוא אותו בכל עת ועת ונעורר הנפשות במאמרים להלחם בו ונזרז העם לשנוא אותו עד שלא תשכח המצוה ולא תחלש שנאתו ותחסר מהנפשות עם אורך הזמן.

והוא אמרו יתעלה זכור את אשר עשה לך עמלק יכול בלבבך כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור שתהא שנאתו בפיו, הלא תראה שמואל בהתחילו לעשות המצוה הזאת איך עשה שהוא זכר תחלה מעשהו הרע ואחר כך צוה להרגו. והוא אמרו יתברך פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל. (כי תצא, הלכות מלכים פ"ה) :

מצוה נט הזהירנו משכוח מה שעשה לנו זרע עמלק והקדימו להזיק לנו. וכבר בארנו במצוה קפ"ט ממצות עשה לזכור מה שעשה לנו עמלק ולחדש שנאתו, וכן אנחנו מוזהרין מהשליך זה מלבנו ומשכוח אותו. והוא אמרו יתברך לא תשכח. ובספרי זכור בפה לא תשכח בלב כלומר לא תשליך שנאתו ולא תסירנה מנפשך. (כי תצא, הלכות מלכים פ"ה) :